

Albert Barella i Miró. In memoriam

Montserrat Galera

*Cap de la Cartoteca de Catalunya.
Institut Cartogràfic de Catalunya*

La Societat Catalana de Geografia ha perdut un dels seus socis més representatius i identificats amb la societat: el Sr. Albert Barella i Miró, que moria el dia 30 de març d'enguany a l'edat de 82 anys. Havia nascut a Barcelona el dia 3 de maig de 1918.

Albert Barella en formava part des de l'any 1979, ben poc després que la Societat —creada el llunyà 1935 per iniciativa d'Eduard Fontserè com a filial de l'Institut d'Estudis Catalans i presidida per Pau Vila— iniciés el 1976 el seu procés de regularització mitjançant una sèrie d'activitats en les quals Albert Barella no en va estar pas absent. Era un d'aquests socis que personalment estava molt vinculat a la geografia a través especialment de la seva faceta de col·leccionista de mapes de Catalunya i del territori català. Els seus coneixements sobre aquest tema li permeteren formar una col·lecció d'unes 180 peces entre les quals s'hi troben exemplars de gran valor pel seu significat històric, per la seva vàlua cartogràfica o també per la seva raresa en el mercat. Estem parlant d'una de les col·leccions privades més interessants de mapes de Catalunya. Dins d'aquest món, cal fer també esment de la seva activa participació en congressos, reunions, simposis, exposicions i altres trobades organitzades per associacions relacionades amb la cartografia, bé prestant el seu material, bé col·laborant-hi personalment mitjançant la lectura de comunicacions i ponències.

Aquesta dedicació al tema geogràfic i cartogràfic té molt de mèrit perquè a aquestes activitats hi destinà molt de temps tot i que Albert Barella exercia una professió que no estava pas vinculada a aquest món. La seva activitat professional es desenvolupà des de molt jove en el camp de la indústria tèxtil: obtingué el

títol de tècnic industrial tèxtil l'any 1941, i el d'enginyer industrial el 1967. Activitat que s'inicià en el camp estricte de la indústria entre els anys 1943 i 1955 i que a partir d'aquesta data l'enfocà cap el món de la investigació, arrel de la seva incorporació al Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), com a Cap de la secció tèxtil del Patronato «Juan de la Cierva» i més endavant, el 1973, com a professor d'investigació. Dins d'aquesta línia investigadora fou nomenat membre electe de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona.

Aquesta gran dedicació professional li comportà ésser nomenat Doctor Honoris Causa de la Universitat de Lodz (Polònia), Membre Honorari del «Textile Institute» de Manxester, ambdues condecoracions atorgades el 1997, i condecorat amb la medalla «President Macià» al Mèrit en el Treball de la Generalitat de Catalunya, el 1995. És autor de nombroses publicacions: un total de 26 llibres, 960 articles publicats en diverses revistes professionals d'arreu i autor, també, de quasi 200 comunicacions presentades en pràcticament altres tants congressos nacionals i internacionals en són el testimoni.

Si s'ha dedicat un cert espai a comentar la tasca estrictament professional del nostre soci ha estat per posar de manifest el mèrit que representa el fet d'haver pogut compaginar-la amb el que ell considerava també la seva vocació, la geografia i la cartografia. A la col·lecció de mapes ja esmentada, cal afegir-hi la seva biblioteca i la seva col·laboració escrita dedicada a aquests temes. Al final d'aquesta nota, hem recollit el màxim possible de títols dels llibres i dels articles que Albert Barella dedicà a la cartografia catalana. Si examinem aquesta llista, podrem comprovar que el seu ingrés al CSIC en tant que professor d'investigació li donà ocasió de pronunciar el discurs llegit a la Sala d'Actes de la delegació de Barcelona d'aquesta institució el dia 26 d'abril de 1977 dedicada al tema, «La cartografia antiga de Catalunya y sus artífices», on s'exposa una molt ben documentada informació sobre l'evolució de la cartografia de Catalunya fins a finals del segle XVIII. El treball és encapçalat amb la següent declaració que posa de manifest aquesta gran capacitat de compaginar dues tasques, ambdues amb tant d'èxit :

«Puede parecer sorprendente, y hasta paradójico, que un investigador vinculado al campo de la Tecnología tenga la osadía de irrumpir en un terreno tan ajeno a sus actividades profesionales como es la cartografía antigua que, por su parte, tiene en nuestra tierra muy ilustres y competentes cultivadores. Por tal motivo nos parece necesario, como premisa previa, justificar las razones que nos han impelido a un tal atrevimiento y que son, en realidad, muy simples: a lo largo de toda la vida la Geografía, en general, y la Cartografía en particular, han constituido nuestra vocación y a ellas hemos dedicado una buena parte del tiempo que nos han dejado libres nuestras ocupaciones principales»

D'acord amb la llista de la seva bibliografia cartogràfica, es pot comprovar que es tracta de la seva primera publicació dedicada a la cartografia, apareguda el 1977, en un moment de la seva vida en la qual tenia ja un profund coneixement del tema.

Avui, malauradament, només ens resta retre un merescut homenatge a aquest soci per la seva dedicació, actitud, i afany de col·laboració en les activitats desenvolupades al llarg dels anys per la nostra societat, clarament reflectides en els articles que publicà en els darrers set anys dins dels *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*.

Recull de bibliografia cartogràfica d'Albert Barella i Miró

Aquesta relació ha estat ordenada en ordre cronològic a fi que la seva consulta permeti fer un seguiment de l'evolució del seu autor dins del món de la cartografia al llarg de 25 anys. En aquest mateix número de *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* hi surt publicat el seu darrer article. Cal indicar l'interès que Albert Barella manifestà pel tema dels topònims en la cartografia catalana.

- La cartografia antiga de Catalunya y sus artífices : discurso leído en la sala de actos de la Delegación de Barcelona del Consejo Superior de Investigaciones Científicas el día 26 de abril, en la sesión solemne dedicada a San Isidoro...* Barcelona : Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1977. 72 p.
- «D'Ortèlius a Güssefeld, una anàlisi dels mapes de Catalunya, de petit format, dels segles XVII i XVIII». *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*, 3ª època, n° 787 (1977), p. 16-88.
- «El primer mapa de Catalunya imprès a Espanya en el segle XVII». A: *Cicle de conferències presentat amb motiu del Symposium IMCOS, Barcelona, 3, 4 i 5 d'octubre de 1986*. Barcelona : Institut Cartogràfic de Catalunya, 1986, p. 9-16.
- «Dues interpretacions diferents de Catalunya a la cartografia francesa del segle XVII». *Revista Catalana de Geografia*, època 2a, vol. VII, núm. 19 (set. 1992), p. 27-42.
- «Matadepera i Sant Llorenç del Munt a la cartografia antiga de Catalunya». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 36 (1993), p. 11-24
- «L'entorn de Matadepera en els mapes antics de Catalunya». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 38 (1994), p. 23-41.
- «La duplicació de topònims en els mapes antics de Catalunya : el cas de Gelida». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 39 (1995), p. 23-34.
- «La corrupció de la toponímia catalana en els mapes de finals del segle XVIII». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 41 (1996), p. 15-35.
- «Una anàlisi dels mapes antics de petit i mitjà format de les terres catalanes dels segles XVI al XVIII». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 45 (1997), p. 111-136.
- «Una interpretació de la xarxa fluvial dels mapes primitius de Catalunya de l'escola flamenco-holandesa del segle XVII». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 43 (1997), p. 9-32.
- «Un mapa singular : el del Bisbat de Barcelona de Francisco Xavier de Garma (1762)». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 44 (1997), p. 13-33.
- «Alguns mapes itineraris de Catalunya del segle XVIII i començaments del XIX». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 46 (1998), p. 5-36.
- «La Vall d'Aran a la cartografia antiga de Catalunya». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 48 (1999), p. 5-26.
- «Els camins de travessa dels Pirineus segons la cartografia de finals del segle XVII». *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, núm. 51 (2001), p. 9-26.

Albert Barella i Miró